

Oresund: un pont per a descobrir Escània

El pont d'Oresund és una gran obra d'enginyeria que té 16 quilòmetres de llargada. Per fer-lo realitat fins i tot s'ha hagut de construir l'illa artificial de Peberholm.

Al sud de Suècia perviu, malgrat la falta de reconeixement, una nació amb llengua pròpia i personalitat diferenciada: Escània. L'obertura del pont d'Oresund, que uneix la península escandinava amb Dinamarca, articularà i reforçarà aquesta regió europea.

A les 23.00 hores del passat dia 1 de juliol va entrar en funcionament el pont d'Oresund, una de les infraestructures més reclamades d'Europa, que enllaça la península d'Escandinàvia amb Dinamarca. Després de deu anys de treballs veu la llum una gran obra d'enginyeria de 16 quilòmetres que permet el trànsit de vehicles i trens directament des de Copenhaguen a Malmö sense necessitat d'haver d'agafar el ferri. Per fer-la realitat, fins i tot s'ha hagut de construir l'illa artificial de Peberholm.

Però més enllà del pont, aquesta inauguració ha tingut l'efecte de posar de relleu les reivindicacions d'un col·lectiu humà directament implicat en el projecte que fa

temps que reclama no solament la realització de l'obra sinó també el respecte per la seva cultura diferencial. Es tracta d'Escània, una realitat d'un milió i mig d'habitants força desconeguda fora d'Escandinàvia, amb una cultura en clar perill d'extinció. I és que Suècia, paradigma de la societat del benestar, del model socialdemòcrata de progrés, de la política de no intervencionisme i de les prestacions socials més avançades del món, no sempre ha estat un estat tan exemplar. Suècia també té un passat. Va haver-hi un temps, durant els segles XVI-XVIII, en el qual Suècia va tenir un paper importantíssim en el joc d'escacs que tenia com a objectiu el futur de tota la zona bàltica. Inicialment Suè-

cia va ser la dominadora d'aquest joc i Escània en va ser el premi.

Escània, o Skaneland com l'anomenen els seus habitants, a l'extrem sud de la península escandinava, és un territori amb una personalitat cultural definida des de molt antic. De fet la paraula "Escandinàvia" prové d'aquesta àrea meridional i rica de la península. L'Escània històrica es troba dividida actualment entre les províncies sueques de Skåne, Halland i Blekinge i l'illa danesa de Bornholm. Tot aquest territori, al voltant d'uns 20.000 quilòmetres quadrats, va pertànyer al regne de Dinamarca durant més de 800 anys. El fet que les terres escànies fossin les més fèrtils i assolellades d'Escandinàvia les feien força desitjables per a

les monarquies sueca i danesa, que van lluitar en repetides ocasions pel seu domini. Com a conseqüència d'una d'aquestes guerres la cada cop més poderosa Suècia, dirigida pel rei Carles X, va envair Escània i va fer signar a Dinamarca el tractat de Roskilde l'any 1658. Aquest tractat significava el canvi definitiu de propietaris d'unes terres que, tot i això, van conservar durant unes dècades un estatut específic que garantia les seves peculiaritats culturals i polítiques mitjançant un parlament autònom.

L'any 1720 Suècia anul·là unilateralment les funcions autònomes del parlament escani i tota l'activitat política passà a Estocolm. S'encetà llavors un procés de "suecització" forçosa, que ja havia començat subtilment el 1658: la llengua escània així com la danesa són prohibides i els religiosos locals són substituïts per d'altres procedents del nord. Malgrat tot, aquest procés d'assimilació cultural i lingüística no va afectar de la mateixa manera l'illa de Bornholm, que va ser retornada a Dinamarca l'any 1660.

Hi ha avui una gran controvèrsia sobre si es pot parlar encara d'una llengua escània o no. L'escani prové d'una llengua mare comuna germànico-escandinava com el suec, el noruec, l'islandès i el danès. És amb aquesta última amb què mantenia originàriament més semblances. Com a conseqüència del llarg domini danès l'escani va passar a ser considerat com una variant oriental de la llengua danesa amb forta personalitat pròpia i bastant distanciada del danès estàndard. Durant cert temps, i gràcies a l'activitat cultural de la ciutat de Lund, va ser la variant danesa més influent. Arran de la conquesta sueca l'escani és bandejat de la vida pública i comença a perdre terreny inexorablement. Deixa de ser una llengua escrita i el suec ocupa el seu lloc. Aquest procés és afavorit pel fet que la distància entre les llengües escandinaves mai ha estat important. Avui dia les parles escànies es troben fragmentades, influenciades pel suec i en un estat més que precari. Això fa

que per a alguns lingüistes sigui difícil parlar a hores d'ara d'una llengua diferent de la sueca. Resta però, un cert vocabulari diferent del suec, expressions i sobretot un accent i una pronunciació notòriament diferents que no han desaparegut tot i les prohibicions i que fan que els escanis siguin fàcilment reconeixidors pels altres pobles escandinaus. Com a conseqüència d'aquest procés d'aculturació els escanis han estat un poble acomplexat lingüísticament. Els intents des de la Universitat de Lund per dignificar l'escani i dotar-lo d'un model estàndard volen posar fi a la baixa autoestima lingüística dels escanis. Un fet indicatiu del canvi d'actitud és que els símbols escanis, com ara l'escut o la bandera, cada cop són més utilitzats pels ciutadans.

Revifalla escana. Després de la caiguda del mur de Berlín els moviments d'afirmació nacional i/o cultural han crescut per tot Europa i Escània no ha estat una excepció. Al territori escani han sorgit grups que obertament qüestionen el model d'estat suec, fortament centralitzat, i que reclamen des d'una certa autonomia cultural fins a l'autodeterminació. Val a dir que els escanis no tenen cap tipus de reconeixement cultural o polític a Suècia ni tampoc a Dinamarca. La Fundació pel Futur d'Escània (Stiftelsen Skansk Framtid, SSF), apareguda el 1989, i el Front d'Alliberament d'Escània (Skanelands Befrielsefront) són algunes de les organitzacions que reclamen el canvi de l'estatus actual.

En aquest sentit, el govern suec ha encetat el procés de descentralització que preveu la creació de noves "regions". Però el projecte no sembla haver convençut els nacionalistes i regionalistes escanis, que temen que les futures regions no respectin la integritat territorial del seu espai cultural i que s'acabi englobant províncies escànies amb d'altres que no ho són. I és que el govern i part de la ciutadania sueca no han rebut amb gust el sorgiment de les demandes escànies i sovint les han qualificades de racistes i de xenòfobes.

D'altra banda, els sectors autonomistes i nacionalistes escanis acusen el govern suec d'haver retardat intencionadament la construcció del pont d'Oresund per tal d'impendir un "acostament" entre Dinamarca i les seves antigues possessions de l'altra banda de l'estret.

On sí que han trobat ressò les demandes escànies és a l'Organització de les Nacions i Pobles no Representats (UNPO), fòrum creat el 1991 on consten com a membres més de 50 grups minoritaris que representen països amb més de 100 milions de persones dels cinc continents. La SSF des de l'any 1993 representa davant aquest fòrum les reivindicacions escànies. La construcció del pont d'Oresund tindrà l'efecte d'articular una nova regió europea, l'anomenada regió d'Oresund, que, amb un radi de més de 100 quilòmetres i amb una població total de més de 3,5 milions d'habitants, abraçarà l'illa danesa de Selàndia i Escània. Sens dubte una de les zones més pròsperes i densament poblades del nord d'Europa.

Alguns habitants d'Escània aprofitaran aquest nou impuls a la zona per reivindicar el respecte per la seva identitat abans que no sigui massa tard. Volen que la paraula Escània soni a alguna cosa més que al nom d'una coneguda empresa constructora de camions.

Sergi Ribote